

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ตามหลักทางสังคมวิทยา สังคมประกอบด้วยสถาบันต่าง ๆ หลายสถาบัน สถาบันทางการศึกษา นับเป็นสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสถาบันอื่น ระบบการศึกษาของสังคมใดสังคมหนึ่ง ย่อมมีความมุ่งหมายของตนเอง การวางความมุ่งหมายของการศึกษา ขึ้นอยู่กับค่านิยม (Value) มโนภาพ (Concept) หรือปรัชญาของสังคมนั้น ตัวอย่างเช่น ชาวสปาร์ตา ในสมัยโบราณ ต้องการให้ชาวสปาร์ตาทุกคนเป็นนักรบที่เข้มแข็งและมีความสามารถในการรบ ดังนั้นชาวสปาร์ตาจึงได้รับการฝึกหัดให้มีความทรหดอดทน บึกบึน ตั้งแต่เยาว์วัย ในยุโรปสมัยกลาง ความมุ่งหมายของการศึกษา นอกจากต้องการให้รู้เรียนเป็นพลเมืองดีของรัฐแล้ว ก็ยังต้องการให้รู้เขียนเป็นประชาชนที่ดีของพระเจ้าอีกด้วย เนื่องจากในสมัยนั้นวัดมีอิทธิพลมาก อยากรู้ก็ตาม ความมุ่งหมายของการศึกษาของชาติต่าง ๆ มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพและความต้องการของสังคม

เป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาเป็นเครื่องชี้คุณภาพของพลเมืองและสภาพของสังคมว่า เค้นหรือค่อมเพียงใด สังคมทั่วไปต่างก็มองเห็นความสำคัญของการศึกษาและถือเป็นการ ติงที่สำคัญยิ่งอันหนึ่งของรัฐ สำหรับประเทศไทยก็ยอมรับว่าการศึกษาคือสิ่งสำคัญ ดังที่ได้ประกาศไว้ใน แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่หก พุทธศักราช 2503 ว่า

--- รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาโดยถือว่าการศึกษามีความสำคัญในระดับแรกแห่งกิจการของรัฐ

การจัดระบบการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับให้การควบคุมดูแลของรัฐ ----(1)

สิ่งสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาคือ การวางความมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อจะได้เป็น

(1) กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507 (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 381-382.

แนวทางในการจัดการศึกษา โดยทั่วไปการวางความมุ่งหมายของการศึกษามักจะอาศัยรากฐานทางปรัชญา รากฐานทางศาสนา รากฐานทางประวัติศาสตร์ รากฐานทางจิตวิทยา และ สังคมวิทยา ประกอบกัน สิ่งสำคัญอีกอันหนึ่งก็คือ การจัดการศึกษามักจะดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่ควรจะมองข้ามในการวางความมุ่งหมายของการศึกษา คือความคิดเห็นของสมาชิกในสังคมว่า การศึกษาคงจะมีความมุ่งหมายอย่างไร ประชาชนต้องการให้บุตรกุลธิดาของตนได้ศึกษาเล่าเรียนอะไรบางอย่างจากโรงเรียน พลเมืองแต่ละคนย่อมมีเหตุผลของตนเองในการที่จะส่งบุตรกุลธิดาเข้าโรงเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความนึกคิดหรือสถานภาพทางสังคมของแต่ละคน อาจเป็นไปได้ว่าชาวชนบทส่งบุตรหลานเข้าเรียนเพื่อให้อ่านหนังสือโคหรือเพราะความจำเป็นตามที่ต้องการบังคับให้เรียนในระดับประถมศึกษา ข้าราชการอาจต้องการให้บุตรธิดาของตนได้เรียนหนังสือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อจะได้เป็นบุคคลที่เข้าทำงานในวงราชการชั้นสูงของรัฐบาลหรือสถาบันวิชาชีพชั้นสูง นักธุรกิจชาวเงินอาจจะต้องการให้บุตรธิดาได้เรียนหนังสือเพื่อจะได้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจการใหม่ประสิทธิภาพในขณะที่ยังสละมิกชนในบางท้องถิ่นอาจต้องการให้บุตรหลานของเขาได้เข้าโรงเรียนเพื่ออ่านพระคัมภีร์โกหร่านได้เท่านั้น

ดังนั้น การวางความมุ่งหมายของการศึกษา นอกจากจะอาศัยรากฐานต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วเป็นแนวทาง ก็ควรจะคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนโดยทั่วไปว่าต้องการจะให้บุตรกุลธิดาได้รับการศึกษาแนวใดนจากโรงเรียนอันเป็นสถาบันทางการศึกษาของสังคม

จากแนวความคิดนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่า ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการศึกษา แต่โดยที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดัประทศมีการศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดและดำเนินการศึกษาตามแนวความมุ่งหมายที่วางไว้ โครงการวิจัยนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูในสถาบันฝึกหัดครูกับครูในโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษาเป็นประการสำคัญ.

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

1. เพื่อวิเคราะห์ความมุ่งหมายของการศึกษาของประเทศไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. เพื่อสำรวจความเห็นของครูประถมศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษาในปัจจุบัน
3. เพื่อสำรวจความเห็นของครูในสถาบันฝึกหัดครูเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษาในปัจจุบัน
4. เพื่อเปรียบเทียบความเห็นของครูประถมศึกษาและครูในสถาบันฝึกหัดครูเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษาในปัจจุบัน.

ขอบเขตของการวิจัย

การประถมศึกษา เป็นการศึกษากภาคบังคับและเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่กลุ่มบุตรกุลธิดา ได้รับจากโรงเรียน นอกจากนั้น การประถมศึกษายังเป็นเครื่องชี้คุณภาพของประชาชนทั่วไปของชาติอีกด้วย ผู้มีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดกับการประถมศึกษาก็คือ ครูประถมศึกษา ซึ่งเป็นผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าว และครูในสถาบันฝึกหัดครูซึ่งเป็นผู้สอนนักเรียนฝึกหัดครู ซึ่งจะสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครูในระดับประถมศึกษาต่อไป การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายหลักคือต้องการศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษา และครูในสถาบันฝึกหัดครูเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษา ประชากรที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยได้แก่ ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในสถานศึกษาฝึกหัดครูที่ผลิตครูต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และครูประถมศึกษา ซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น ส่วนความคิดเห็นของครูประถมศึกษา ซึ่งสังกัดหน่วยงานอื่นไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยนี้.

สมมุติฐานของการวิจัย

ได้กล่าวแล้วว่า ความมุ่งหมายหลักของการวิจัยนี้คือมุ่งสำรวจและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูประถมและครูในสถาบันฝึกหัดครูเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษาของครูทั้งสองฝ่ายไม่แตกต่างกัน.

ความสำคัญของปัญหา

จากผลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะทำให้ทราบความมุ่งหมายของการศึกษา และการประถมศึกษา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนทราบแนวความคิดของครูประถมศึกษา และครูในสถานศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษา จากแนวความคิดของครูดังกล่าว จะทำให้ทราบว่าครูในสถานศึกษาทั้งสองฝ่ายได้มองเห็นความสำคัญของความมุ่งหมายของการประถมศึกษาในด้านใดบ้าง มุ่งจะให้เด็กได้รับความรู้ในด้านใด และจะทำให้ทราบวัตถุประสงค์ของการสอนของครูทั้งสองฝ่าย เพราะคนเรามักจะกระทำกิจกรรมของตนตามแนวความคิดเห็นที่ตนเองเห็นว่าเป็นดี และเหมาะสม อนึ่ง ถ้าได้มีการวิจัยศึกษาต่อไปว่าบุคคลประเภทอื่นในประเทศไทยมีแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษาอย่างไร ก็จะสามารถประมวลแนวความคิดของประชาชนชาวไทยได้ว่าการให้กุลบุตรกุลธิดาได้รับการศึกษาอะไรบ้างจากโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางจุดมุ่งหมายและวางแผนการศึกษาของชาติต่อไป.

คำจำกัดความ

คำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อาจมีความหมายแตกต่างจากที่ใจกันอยู่ทั่วไป จึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้คือ

การประถมศึกษา

หมายถึง การศึกษาระดับที่สูงกว่าอนุบาลศึกษาและต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา อันได้แก่ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-4) และประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-7)

โรงเรียนประถมศึกษา

หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา ซึ่งอาจสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 หรือ ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7 หรือเปิดสอนเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงประถมศึกษาปีที่ 7.

ครูประถม

หมายถึง ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นครูที่ปฏิบัติภาระประจำในโรงเรียนแห่งนั้น รวมถึงครูที่ช่วยปฏิบัติราชการด้วย

สถานศึกษาอีกหลักสูตร

หมายถึง สถานศึกษาอีกหลักสูตร ที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ที่ผลิตครูต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งจัดสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง

ครูในสถานศึกษาอีกหลักสูตร

หมายถึง ครูหรืออาจารย์ที่ทำการสอนในสถานศึกษาอีกหลักสูตรดังกล่าวแล้ว ซึ่งเป็นครูอาจารย์ที่ปฏิบัติราชการประจำในสถานศึกษา รวมถึงครูอาจารย์ที่ช่วยปฏิบัติราชการอีกด้วย

Q-sort

เป็นวิธีการใช้เก็บรวบรวมข้อมูลวิธีหนึ่ง ซึ่ง วิลเลียม สตีเฟนสัน (William Stephenson) เป็นผู้คิดค้นใช้และเป็นที่ยอมรับกันเรื่อยมา Q-sort นิยมใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง บุคลิกภาพ การกระทำ การแสดงความเห็น⁽²⁾ ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับ Q-sort จะได้เสนอในบทที่ 2 ต่อไป

ภาคทางภูมิศาสตร์

หมายถึง การแบ่งอาณาเขตพื้นที่ของประเทศไทยออกเป็นภาค ๆ ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ในถาวรวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดภาคทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยออกเป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และตะวันออก และภาคใต้

(2) Lee J. Cronbach, Essential of Psychological Testing (New York: Harper and Row, 1966), p. 514.

ลำดับชั้นของการเสนอข้อมูล

ความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ความสำคัญของปัญหา และคำจำกัดความ ได้รายงานไว้ในบทที่ 1 บทที่ 2 จะกล่าวถึงข้อเขียนและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ซึ่งจะรายงานเรื่องความมุ่งหมายของสหวิทยา ความมุ่งหมายของการศึกษาบางประเทศและประเทศไทย ความหมายและลักษณะของ Q-sort บทที่ 3 เสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ประชากรในโครงการวิจัย ลักษณะแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะ ลวนรายละเอียดของแบบสอบถามจะเสนอไว้ในภาคผนวก.